

BOODSCHAP voor de Veertigdagentijd 2017

Het Woord is een gave - Andere mensen zijn een gave

Dierbare broeders en zusters

De veertigdagentijd is een nieuw begin, een weg die leidt naar een veilige bestemming: Pasen, het feest van de Verrijzenis, Christus die de dood overwint. En die tijd nodigt ons telkens opnieuw uitdrukkelijk uit tot bekering. Christenen worden geroepen terug te keren naar God “met heel hun hart” (Jl 2,12) en niet tevreden te zijn met een middelmatig leven, maar te groeien in de vriendschap met de Heer. Jezus is de trouwe vriend die ons nooit in de steek laat, want zelfs als we zondigen wacht Hij geduldig tot wij naar Hem terugkeren, en juist daardoor toont Hij zijn wil tot vergeving (cf. *Homilie*, 8 januari 2016).

De veertigdagentijd is de heilzame tijd om het geestelijke leven te verdiepen met de hulp van de gezegende middelen die de Kerk ons aanbiedt: vasten, gebed en aalmoes. Basis van dit alles is het woord van God, dat ons uitnodigt om in deze tijd regelmatig te luisteren en te mediteren. Ik wil hier speciaal stilstaan bij de parabel van de rijke man en de arme Lazarus (cf. Lc 16,19-31). Laten we ons inspireren door dit zo belangrijke verhaal, dat ons aanzet tot een oprecht gesprek en ons de sleutel geeft om te begrijpen hoe we moeten handelen om het ware geluk en het eeuwige leven te bereiken.

1. De andere is een gave

De parabel begint met de voorstelling van de twee hoofdpersonages. De arme wordt echter gedetailleerder beschreven. Hij zit in een uitzichtloze situatie en heeft de kracht niet om op te staan. Hij ligt vóór de deur van de rijke en voedt zich met de kruimels die van diens tafel vallen, zijn lichaam is bedekt met zweren die de honden komen aflikken (cf. v20-21). Het is een somber beeld, de man is miskend en vernederd.

De scène wordt nog dramatischer als we weten dat de arme man *Lazarus* heet: een naam die beladen is met beloftes, wat letterlijk betekent *God komt te hulp*. Het is geen anoniem personage, maar een persoon met heel precieze kenmerken. Hij is iemand met een persoonlijk verhaal. Hoewel hij in de ogen van de rijke eigenlijk onzichtbaar is, komt hij ons voor als een bekende, bijna als familie. Hij heeft een gezicht en op die manier is hij een gave, een ongekende rijkdom. Een wezen dat gewild en geliefd is, waar God aan terugdenkt, ook al is zijn concrete situatie deze van een *wegwerpmens* (cf. *Homilie*, 8 januari 2016).

Lazarus leert ons dat *andere mensen een gave* zijn. De rechtvaardige houding tegenover de mensen houdt in dat we hun waarde met dankbaarheid erkennen. Zo is de arme voor de deur van de rijke niet een storend obstakel, maar een oproep om ons te bekeren en ons leven te veranderen. Het eerste waartoe deze parabel ons uitnodigt is om ons hart open te stellen voor de andere, want elke mens is een gave, of het nu onze buur is of een arme onbekende. De veertigdagentijd is een aangewezen tijd om de deur open te zetten voor wie in nood verkeren en in hen het gelaat van Christus te zien. Ieder van ons komt hen tegen op onze eigen weg. Elk leven dat ons tegemoet komt is een gave en verdient een welkom, respect en liefde. Het woord van God helpt ons onze ogen te openen en het leven, vooral het zwakke en kwetsbare, te verwelkomen en lief te hebben. Maar om dat te kunnen, moeten we wat het Evangelie ons openbaart over de rijke man ernstig nemen.

2. De zonde maakt ons blind

De parabel wijst meedogenloos op de contradicties van de rijke (cf. v19). In tegenstelling tot Lazarus heeft dit personage geen naam; hij wordt enkel *de rijke* genoemd. Zijn weelde komt tot uiting in zijn overdreven luxueuze kleding. Purper was heel kostbaar, meer nog dan zilver of goud, en was daarom voorbehouden voor goden (cf. Jr 10,9) en voor koningen (cf. Re 8,26). De fijne linnen stof gaf een bijna heilige uitstraling aan de verschijning. Kortom, de rijkdom van deze man is overdreven vooral omdat ze alle dagen uitgesteld wordt, als de gewoonste zaak: “Hij vierde iedere dag uitbundig feest” (v19). We zien in hem, op een dramatische manier, de corruptie van de zonde, die zichtbaar wordt in drie opeenvolgende momenten: de liefde voor het geld, de ijdelheid en de hoogmoed (cf. *Homilie*, 20 september 2013).

Volgens de apostel Paulus “is de liefde voor het geld de bron van alle ziekten” (1 Tm 6,10). Het is de belangrijkste oorzaak van corruptie en de bron van jaloezheid, conflicten en wantrouwen. Geld kan ons gaan overheersen en zelfs een tiran worden (cf. *Evangelii Gaudium*, 55). In plaats van een instrument te zijn dat ons helpt om het goede te doen en solidair te zijn met anderen, kan geld ons, en ook de hele wereld, tot slaaf maken van een egoïstische logica die absoluut geen ruimte laat voor liefde en een belemmering vormt voor de vrede.

De parabel toont ons ook dat hebzucht van de rijke hem ijdel maakt. Zijn persoonlijkheid teert op het uiterlijke, het tonen aan anderen wat hij zich kan veroorloven. Maar deze schijn verbergt de innerlijke leegheid. Zijn leven blijft gevangen zitten in de uiterlijkheden, in de meest oppervlakkige en vergankelijke dimensie van het bestaan (cf. *Ibid.*, 62).

Het laagste niveau van deze morele achteruitgang is de hoogmoed. De rijke man kleedt zich als een koning, gedraagt zich als een god en vergeet dat hij een gewone sterveling is. Voor wie corrupt geworden is door de liefde voor de rijkdom bestaat alleen het eigen ik en daarom gunt hij de mensen rondom hem geen blik. Het gevolg van de hang naar geld is een soort blindheid: de rijke ziet de arme, die uitgehongerd, bedekt met zweren en vernederd aan zijn deur ligt, niet.

Bij het zien van dit personage, begrijpen we waarom het Evangelie de liefde voor geld zo sterk veroordeelt: “Niemand kan twee heren dienen. Want hij zal de een verfoeien en van de ander houden, of zich hechten aan de eerste en de ander verachten. Je kunt God en de geldduivel niet tegelijk dienen” (Mt 6,24).

3. Het woord is een gave

Het evangelie van de rijke en de arme Lazarus helpt ons om ons goed voor te bereiden op Pasen dat in aantocht is. De liturgie van Aswoensdag nodigt ons uit om een gelijkaardige ervaring te beleven als wat de rijke op een extreem dramatische wijze beleeft. Wanneer de priester de as op het hoofd legt herhaalt hij de woorden: “Herinner je dat je stof bent en tot stof zult terugkeren”. De rijke en de arme sterven inderdaad allebei en het grootste deel van de parabel speelt zich in het hiernamaals af. De twee personages ontdekken plots “ze hebben in deze wereld niets meegebracht, en kunnen er ook niets uit meenemen” (1 Tim 6,7).

Ook onze blik richt zich naar het hiernamaals, waar de rijke dialogueert met Abraham die hij “Vader” noemt (Lc 16, 24;27) en toont dat hij deel uitmaakt van het volk van God. Dat detail maakt zijn leven nog meer contradictoerisch omdat tot hiertoe niets gezegd werd over zijn relatie tot God. Want inderdaad, in zijn leven was geen plaats voor God, hij was zijn eigen God.

Pas in de kwellingen van het hiernamaals herkent de rijke Lazarus en hij zou willen dat de arme zijn lijden verzacht met een beetje water. Wat hij vraagt aan de arme is precies hetzelfde als wat de rijke

had kunnen doen, maar nooit gedaan heeft. Abraham antwoordt hem: “Jij hebt het je hele leven lang goed gehad en Lazarus altijd slecht; nu wordt hij hier getroost, en jij lijdt pijn” (v25). Het hiernamaals herstelt een zekere gelijkheid en de kwellingen van het leven worden gecompenseerd door het goede.

De parabel krijgt een bredere dimensie en brengt op die manier een boodschap aan alle christenen. De rijke, die nog broers in leven heeft, vraagt aan Abraham om Lazarus naar zijn broers te sturen om hen te waarschuwen. Maar Abraham antwoordt: “Ze hebben Mozes en de profeten daar moeten ze naar luisteren” (v29). En als de rijke ertegenin gaat, zegt hij nog: “Als ze niet naar Mozes en de Profeten luisteren, dan zullen ze zich ook niet laten overtuigen als iemand uit de doden opstaat”(v31).

Zo wordt het echte probleem van de rijke duidelijk: de wortel van het kwaad is dat hij *niet luistert naar het woord van God*. Dit bracht hem ertoe God niet meer lief te hebben en dus de naaste te verachten. Het woord van God is een levende kracht, die in staat is de harten van de mensen te bekeren en de mens opnieuw naar God kan richten. Ons hart sluiten voor de gave van God die tot ons spreekt, is ons hart sluiten voor de gave van de naaste.

Dierbare broeders en zusters, de veertigdagentijd is een aangewezen tijd om onze ontmoeting met Christus te vernieuwen, levend in zijn Woord, in zijn sacramenten en in de naaste. De Heer – die tijdens de 40 dagen in de woestijn de beproevingen van de verleiding heeft doorstaan – toont ons de weg die we moeten volgen. Moge de Heilige Geest ons helpen een ware weg van bekering te gaan om de gave van het Woord van God te herontdekken. Om gezuiverd te worden van de zonde die ons blind maakt en om Christus te dienen die aanwezig is in onze broeders en zusters in nood. Ik moedig alle gelovigen aan om deze spirituele vernieuwing ook daadwerkelijk uit te drukken door deel te nemen aan de vastencampagnes die door vele kerkelijke organisaties georganiseerd worden en zo de cultuur van de ontmoeting te vergroten binnen de unieke mensenfamilie. Bidden we voor elkaar zodat we door te delen in de overwinning van Christus ook wij onze deuren openstellen voor de zwakken en de armen. Op die manier kunnen we in volheid leven en getuigen van de vreugde van Pasen.

Vaticaan, 18 oktober 2016
Feest van de evangelist Lucas

FRANCISCUS